

# Ekosysteemit ja klusterit – mistä on kyse?



Mikael Seppälä  
mikael.seppala@laurea.fi  
Projektipäällikkö ja ekosysteemiasiantuntija  
KauKo – Kaupunkiympäristöt Kokeilualustana  
hyvinvointi-innovaatioille -hanke  
Laurea-ammattikorkeakoulu

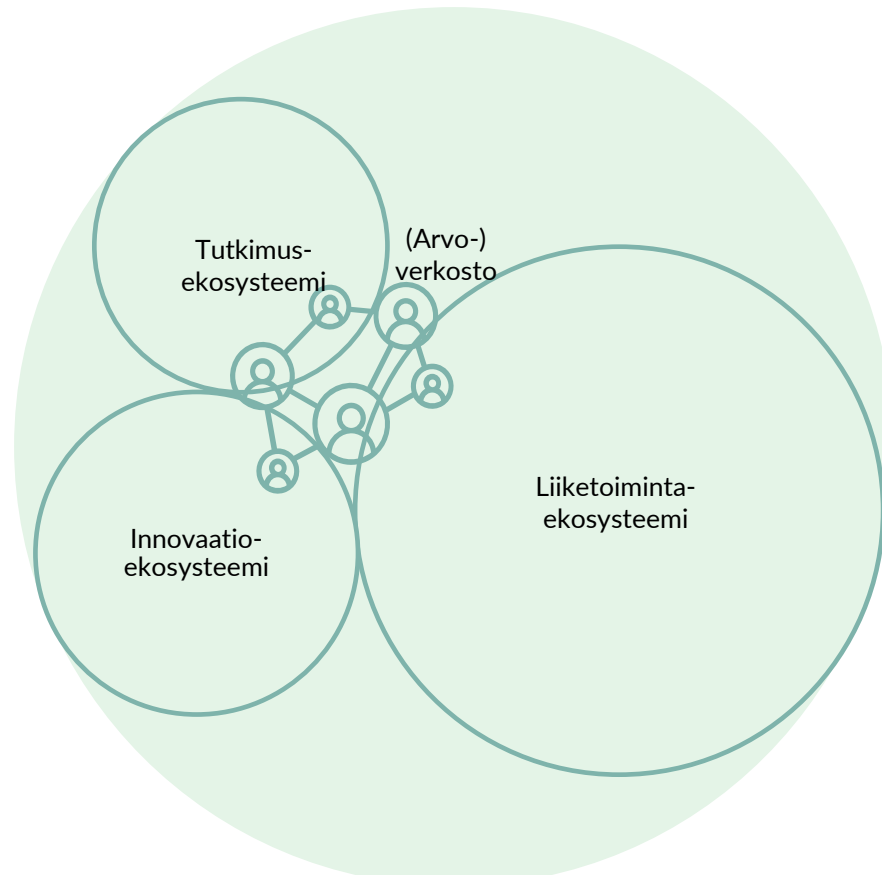
# Mikä ekosysteemi?

## Ekosysteemi

*"Monien organisaatioiden muodostama avoin ja vuorovaikutuksessa muuntautuva yhteistoiminnan muoto, jossa aluksi vähän ymmärretyn jaetun teeman tai haasteen ympärillä pyritään pitkällä aikajänteellä kehittämään ymmärrystä, uutta tietoa tai teknologioita, uusia palveluita tai ratkaisuja sekä ekosysteemin kyvykkyyksiä, jotka auttavat toimijoita vastaamaan haasteeseen paremmin kuin mihin organisaatiot pystyvät yksin ja mahdollisesti luomaan edellytyksiä uusille markkinoille. Ekosysteemin yhteistoiminta luo edellytyksiä sen toimintaympäristön muuttamiselle."*

Lähde: CEGO.2022. Jaettujen haasteiden kimppuun vastuullisuuden ekosysteemeissä.

# Klusteri, verkosto, ekosysteemi



**Klusteri:** paikallinen (kaupunki tai alue) verkosto, jotka perustuu vuorovaikutukseen ja tiedon välittämiseen

**Verkosto:** Toistensa kanssa paikkariippumattomassa vuorovaikutuksessa olevien toimijoiden verkosto, joka voi toimia tavoitteellisesti

**Arvoverkosto:** Yhteistyöverkosto, joka synnyttää sopimusperusteisesti arvoa mukana oleville toimijoille (vrt. arvoketju)

**Ekosysteemi:** Vakiintuneiden toimijoiden hajautetusti johdettu, löyhästi kytköksissä oleva ja suhteessa toisiinsa sekä toimintaympäristöönsä muuntautuva joukko organisaatioita

Lähde: Peltoniemi, M. 2004. Cluster, Value Network and Business Ecosystem: Knowledge and Innovation Approach



## Pirkanmaan turvallisuus-ekosysteemi



Lähde: Ekosysteemikoulu 1.0/Petri Nykänen



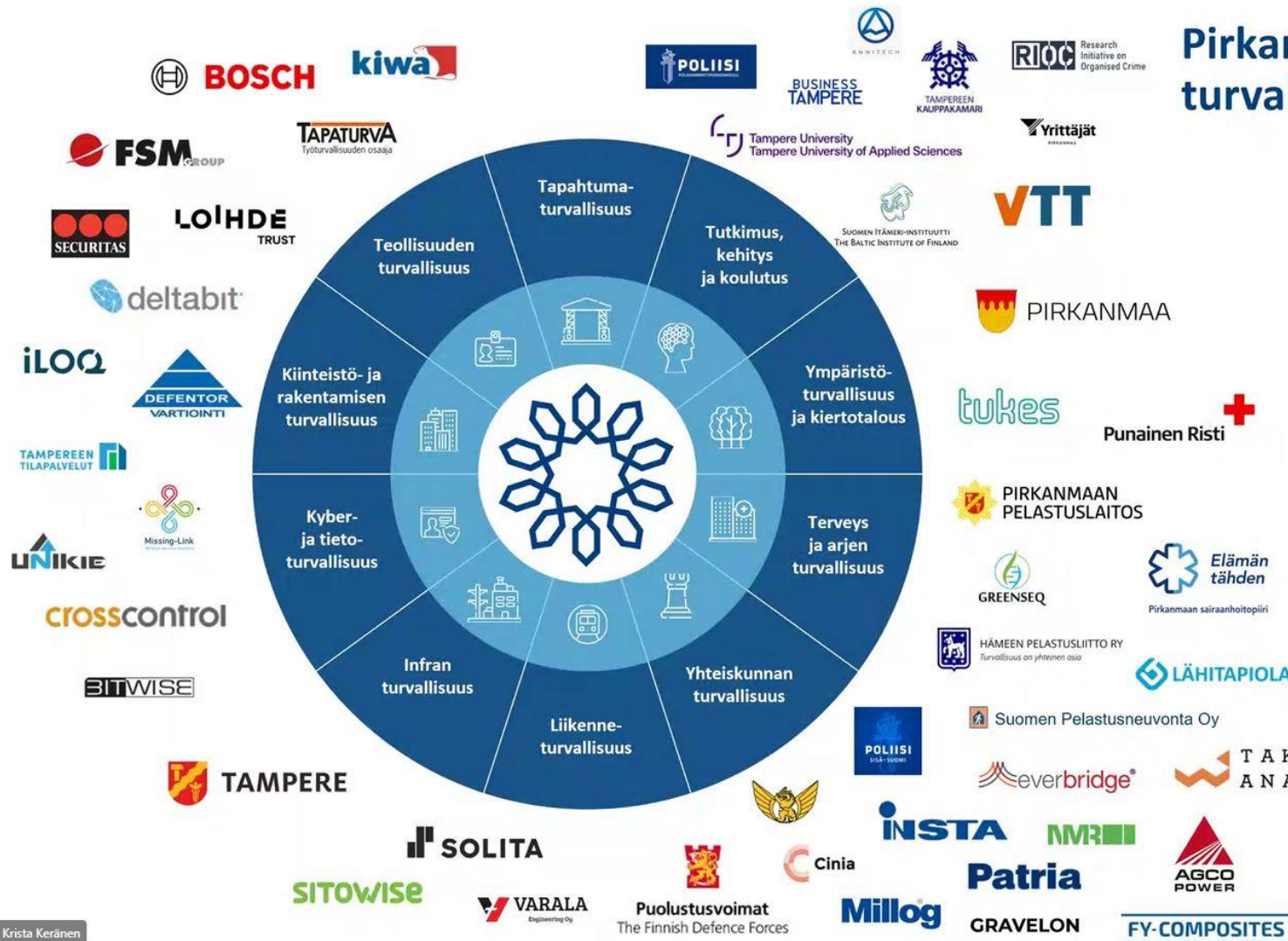
Euroopan unionin osarahoittama

innokaupungit





## Pirkanmaan turvallisuusklusteri

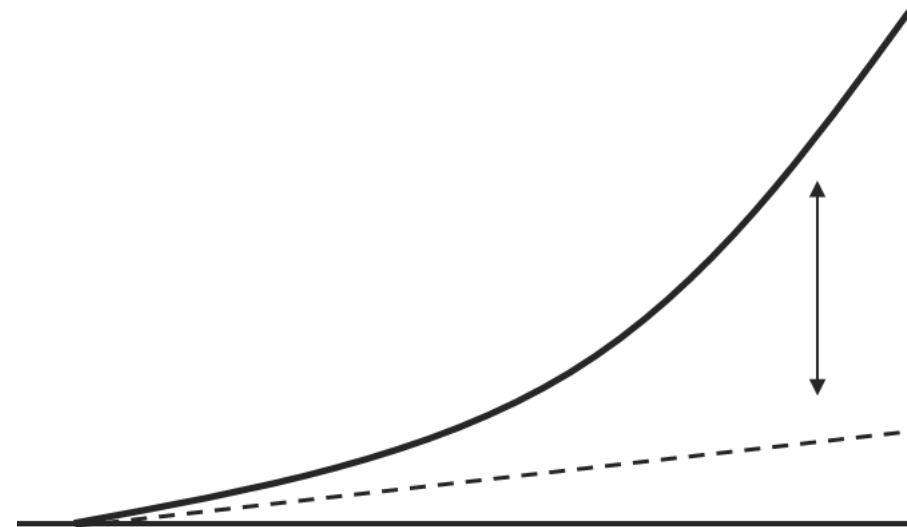
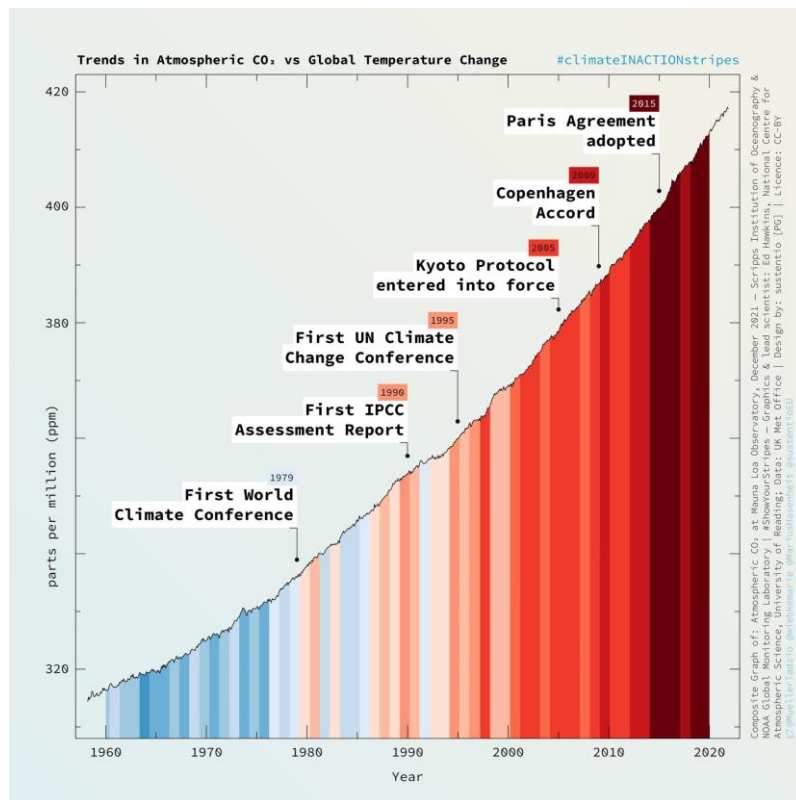


- Agco Power Oy
- AnniTech Oy
- Business Tampere
- Bitwise Oy
- Cinia Oy
- CrossControl Oy
- Defentor Oy Vartiointipalvelu
- Deltabit
- Everbridge
- FSM Oy
- FY-Composites Oy
- Gravelon Oy
- Greenseq
- Hämeen Pelastusliitto ry
- ILOQ Oy
- Inspecta Oy (Kiwa Inspecta)
- Insta Oy
- Loihde Trust Oy
- Lähtäpiola Pirkanmaan Keskinäinen vak. yht.
- Millog-yhtiöt
- Missing-Link Oy
- Nokia Metallirakenne Oy
- Patria Aviation Oy
- Pirkanmaan liitto
- Pirkanmaan pelastuslaitos
- Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
- Pirkanmaan Yrittäjät
- Poliisiammattikorkeakoulu
- Puolustusvoimien logistiikkalaitos
- Puolustusvoimien tutkimuslaitos
- Research Initiative on Organised Crime (RIOC ry) (in English)
- Robert Bosch Oy
- Satakunnan lennosto
- Securitas Oy
- Sisä-Suomen poliisilaitos
- Sitowise
- Solita
- Suomen Itämeri-instituutti
- Suomen Pelastusneuvonta Oy
- Suomen Punaisen Ristin Hämeen piiri
- Suomen Punaisen Ristin Tampereen osasto
- Takana Oy
- Tampereen ammattikorkeakoulu
- Tampereen kauppakamari
- Tampereen kaupunki
- Tampereen tilapalvelut Oy
- Tampereen yliopisto
- Tapaturva Oy
- Turvallisuus ja kemikaalivirasto (Tukes)
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Unikie Oy
- Varala Engineering Oy

Krista Keränen

Lähde: Ekosysteemikoulu 1.0/Petri Nykänen

# Johtamiskäytännöt eivät vastaa käsillä oleviin haasteisiin



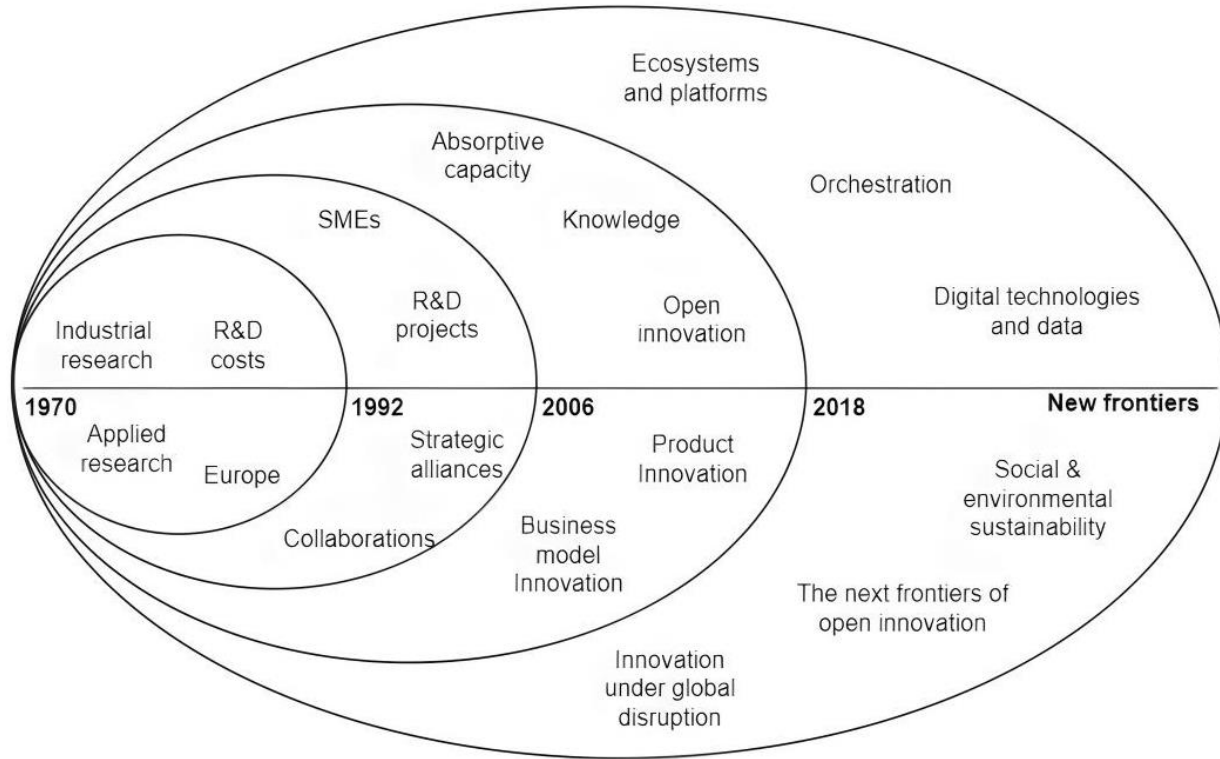
Globaalit/  
yhteiskunnalliset  
haasteet

Vaikuttavuus-  
kuilu

Nykyiset  
johtamis-  
käytännöt

Lähteet: @wiebkemarie @sustentioEU @MariusHasenheit & @muellertadzio & UNDP

# Innovaatiojohtamisen uudet aluevaltaukset



1970–1992

Organisaation sisäinen innovaatiojohtaminen, sisäiset prosessit, tuotteet, luovuus, yrittäjyys

1992–2006

Moniorganisatorisen näkökulman esiinnousu: yhteistoiminta, teknologiasiirto (lisensointi), pk-yritysten rooli

2006–2018

Organisaation ulkopuolinen näkökulma saa nostetta: avoin innovaatio ja bisnesmallien innovointi

2019–

Uudet aluevaltaukset: Ekosysteemit, alustat, orkestrointi, uudet teknologiat/data, ekosysteeminen avoin innovaatio, globaalit disruptiot innovaatioiden ajureina

Lähde: Seppälä & Keränen. 2023. Ekosysteemin mahdollisuudet –kanvas.

# Yhteistyömuodot ja haasteen luonne

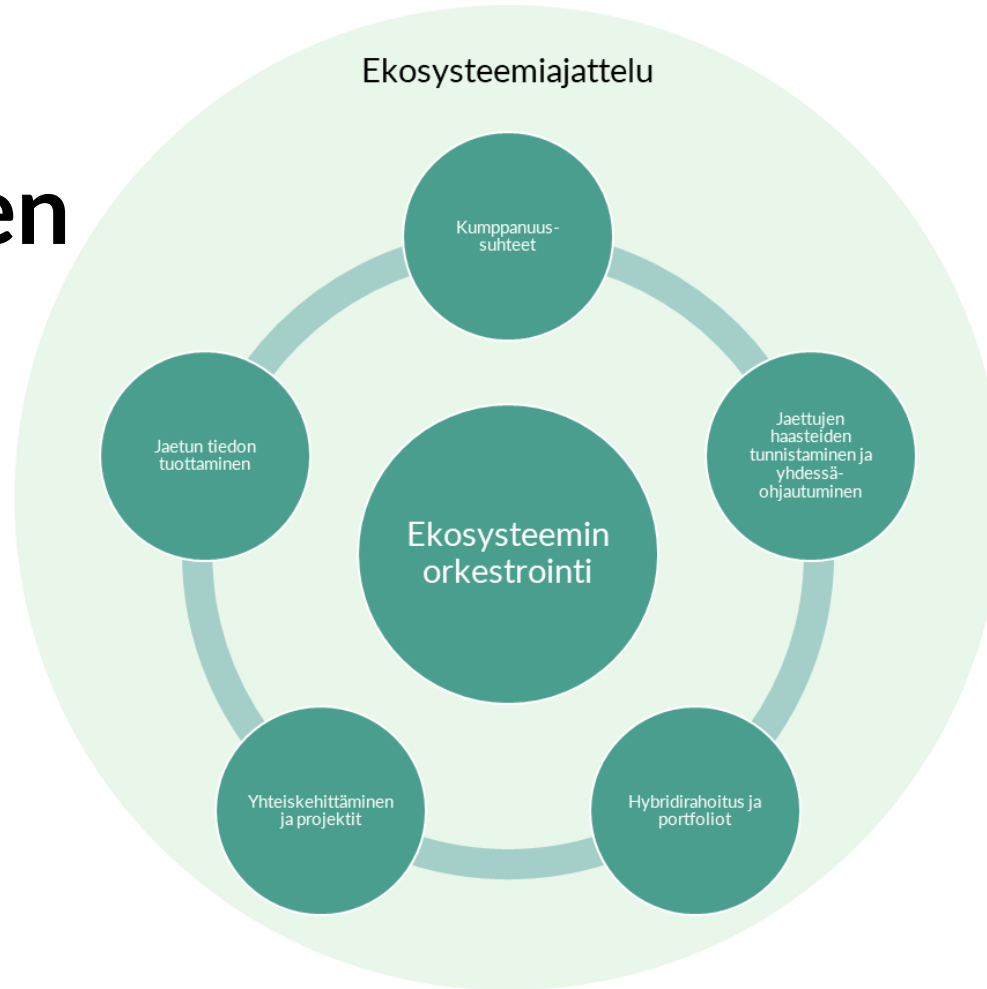


Lähde: Seppälä & Keränen. 2023. Ekosysteemin mahdollisuudet –kanvas.



# Orkestrointityön parhaat käytännöt

# Orkestrointi on hajautetun organisoitumisen johtamista



Lähde: CEGO. 2022. Jaettujen haasteiden kimppuun vastuullisuuden ekosysteemeissä

# Pidä huolta, että eri sektorit ovat edustettuina

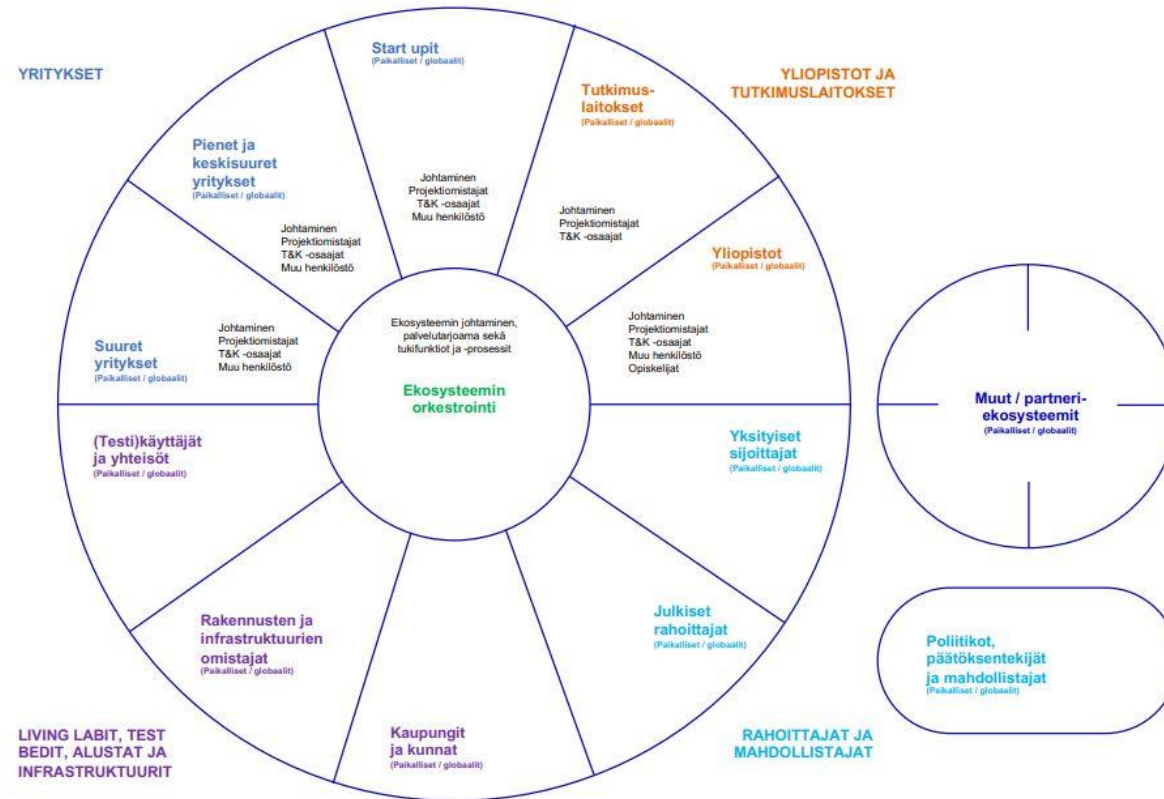
Osallistumisaktiviteetin mukaan toimijat jaetaan (vertaa Kuva 7. Ekosysteemin kerroksellinen rakenne) neljään pääryhmään):

**Partnerit**, muodostavat yhdessä ekosysteemin vision, investoivat merkittävästi ekosysteemin kehittämiseen ja kasvun mahdollistamiseen.

**Aktiiviset jäsenet**, osallistuvat yhteiskehittämiseen, projekteihin ja kehittämiseen, tuovat ekosysteemiin resursseja ja osaamista.

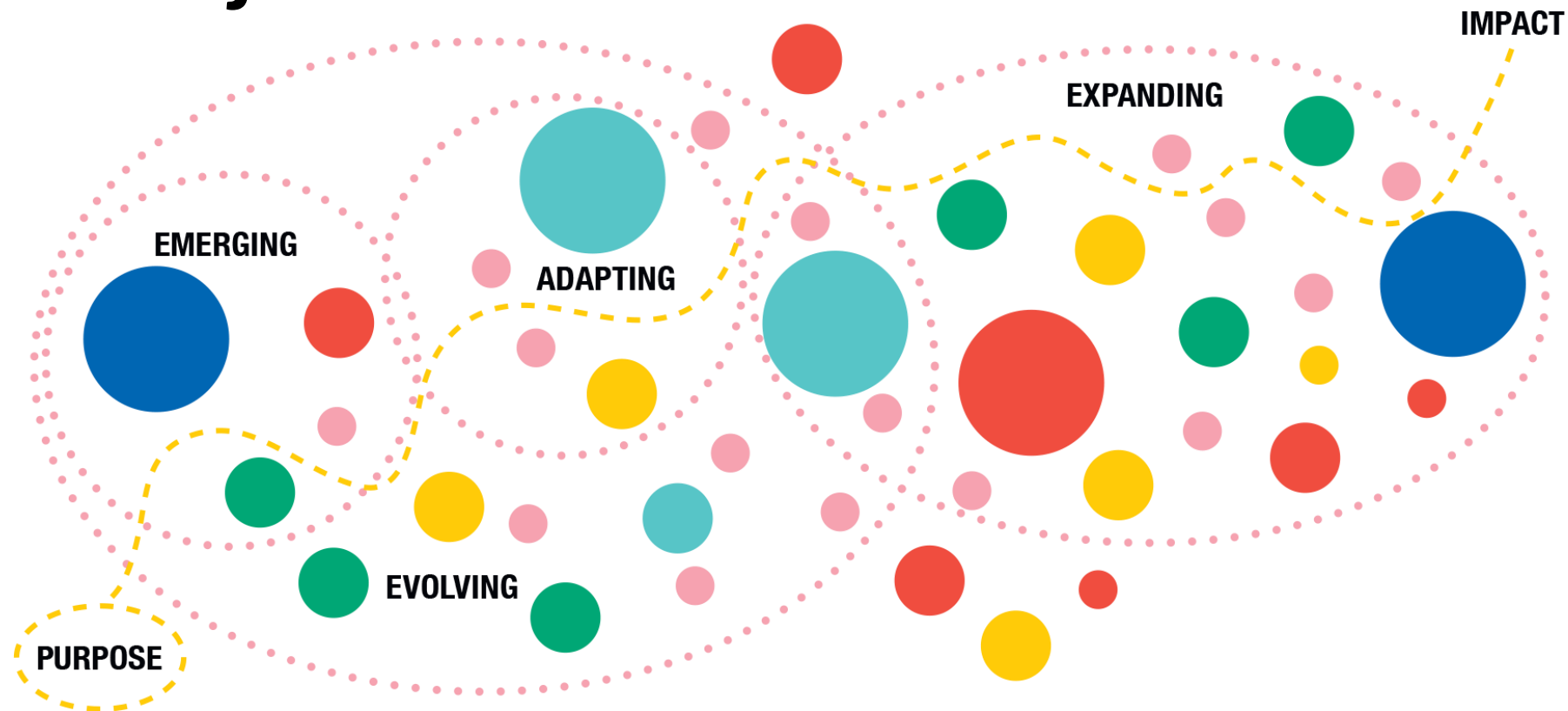
**Passiiviset jäsenet**, osallistuvat tilaisuuksiin, seuraavat toimintaa ja etsivät mahdollisuuksia, mutta eivät aktiivisesti osallistu ekosysteemin kehitystyöhön.

**Potentiaaliset jäsenet**, eivät vielä osallistu ekosysteemin toimintaan, mutta työskentelevät samojen aiheiden parissa.



Lähde: VTT. 2021. Yhdessä kestävä kasvua -ekosysteemiopas

# Kokoa toimijat: yhteistoiminta rakentuu vaiheittain ja suhteissa



Lähde: Sari Kola ym. 2020. Ecosystem Handbook



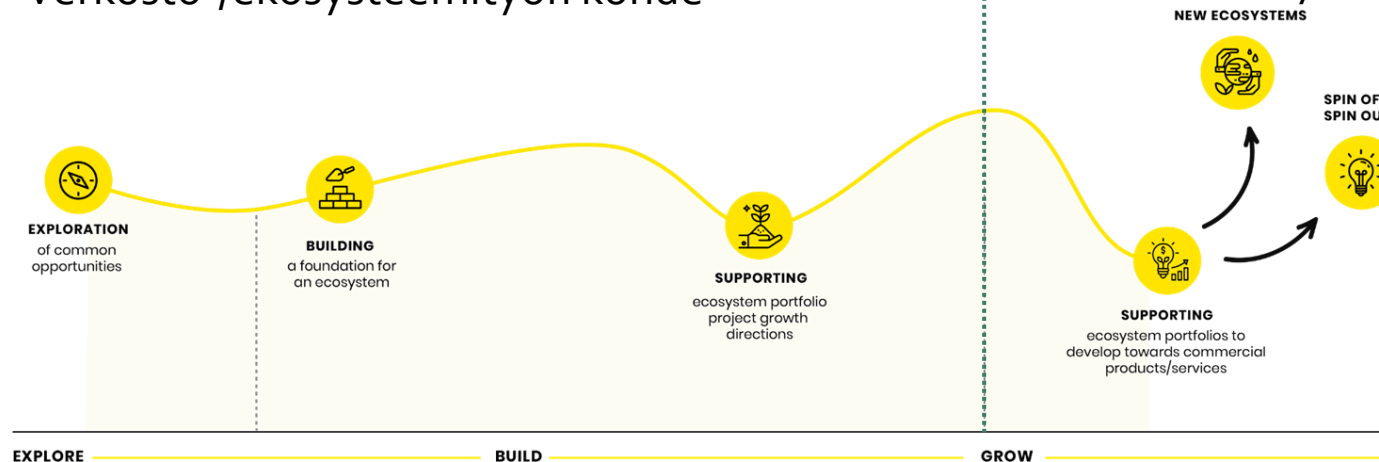
# Esisopimuksellisella alueella yhteistyö rakentuu luottamukselle

Luottamus syntyy vuorovaikutuksessa

Sopimukset

Verkosto-/ekosysteemityön kohde

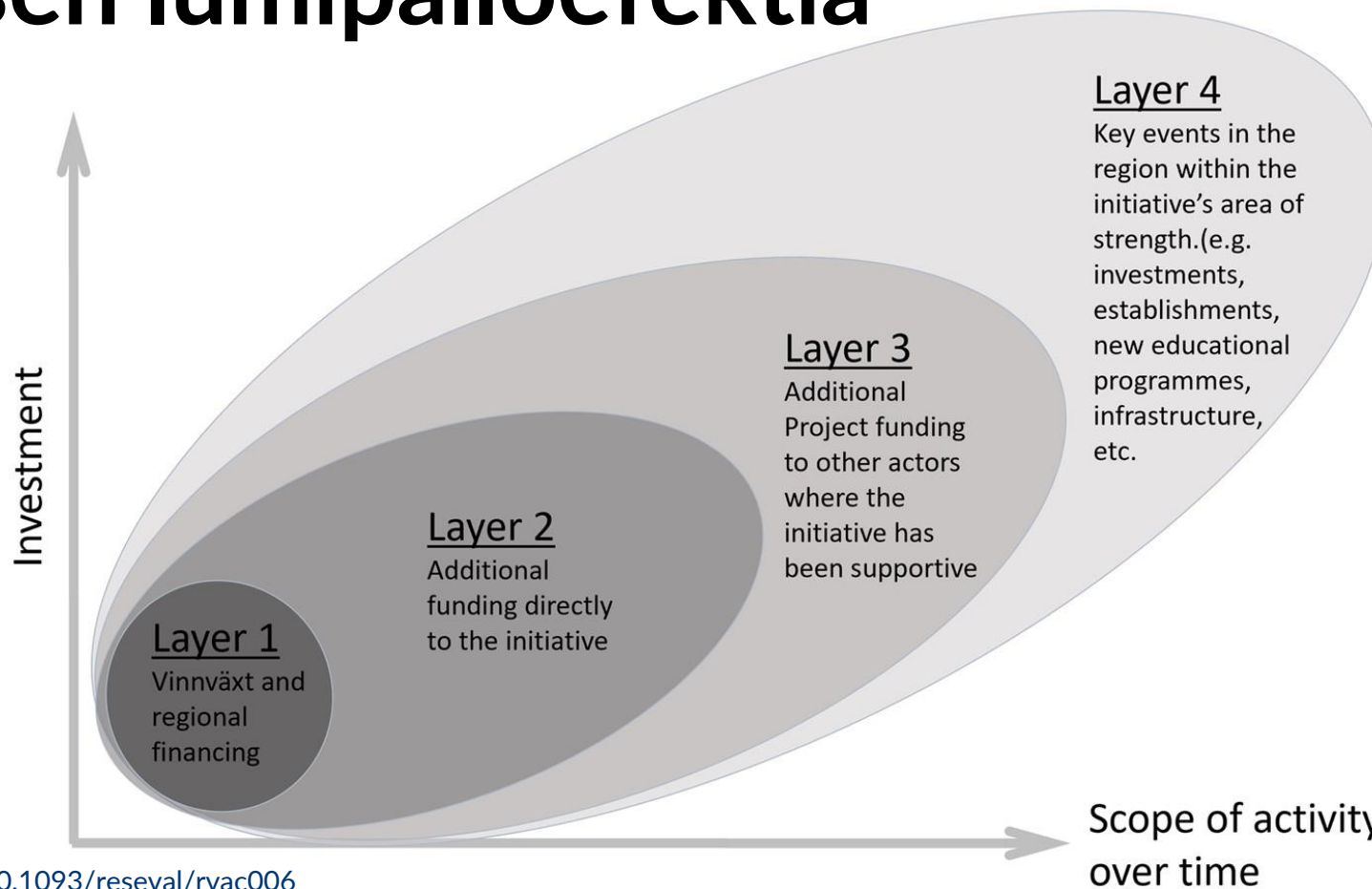
Arvoverkostotyön kohde



- KEY FACILITATOR TASKS**
- Create a common purpose for the ecosystem
  - Create a vision and mission for the ecosystem
  - Develop and agree on the facilitation model
  - Identify and support analysis of necessary foresight data for portfolio projects
  - Support mapping and analysis of ecosystem portfolio projects' strengths, weaknesses, opportunities, threats
  - Support project portfolios resourcing planning with necessary tools
  - Map growth opportunities for the ecosystem portfolio projects
  - Create value propositions for the ecosystem portfolio projects
  - Prototype and test your ecosystem

Lähde: CLIC Innovation: Ecosystem Playbook

# Edistä hankkeella toimintaa koskevan rahoituksen lumipalloefektiä



Lähde: Wise et al. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvac006>

# KauKo

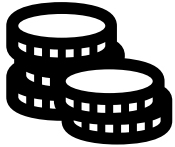


Kaupunkiympäristöt kokeilualustana hyvinvointi-innovaatioille

<https://hevinnovations.fi/KauKo/>



Rahoitusinstrumentti: Euroopan  
aluekehitysrahasto, EAKR  
(HEVi)



Hankkeen budjetti:  
1 028 182€



Hanke käynnissä:  
10/2023 – 9/2025



Hankepartnerit: Business  
Helsinki (pää toteuttaja), Forum  
Virium Helsinki ja Laurea AMK



*Ydintavoitteena ja hankkeen pitkän tähtäimen vaikutuksena on vahvistaa koko pk-seudun kilpailukykyä ja elinvoimaa. Hanke vahvistaa alueen yritysten liiketoimintaa ja kilpailukykyä, kehittämällä innovatiivista kokeilualustamallia ja rakentamalla aiheen ympärille toimivan, uuden ekosysteemin.*





## Kokeilutoiminta (BH ja FVH)

- Kokeilualustojen kartoitus
- Innovaatiosprintit
- Kokeilut Malminkartanossa ja Malmilla
- Kaksi kokeiluohjelmaa (ikäihmiset & lapset ja nuoret), yht. 8 kokeilua + mahdolliset vastikkeettomat kokeilut
- Suunnitteluvaiheen kokeilutoiminta Kivenlahdessa
- Kaupunkiympäristöt HYTE-kokeilualustana -mallin yhteiskehittäminen

## Ekosysteemyö (Laurea)

- Kaupunkiympäristö hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä” -ekosysteemin kehittäminen
- Sidosryhmien tunnistaminen ja kokoaminen
- Työpajasarja (4 kpl) syksyllä 2024 ja alkuvuodesta 2025
- Ekosysteemin jatkuvuuden turvaaminen, sidosryhmien sitouttaminen
- Uudet ideat ja avaukset konkretiaksi (mm. jatkohankkeet, kv-yhteistyö jne.)

# Ekosysteemityö

- Hankkeen tematiikan jatkuvuuden ja sidosryhmien osallistamisen tukemiseksi tehdään ekosysteemityötä aihepiiriin liittyvistä kehittäjistä ja hanketoimijoista koostuvien sidosryhmien kanssa
- Työn puitteissa tutustumista ja vuoropuhelua, jaetun HYTE-kaupunkiympäristössä – haasteen tunnistamista sekä seuraavia käytännön askelia
- Pirstoutuneen toimintaympäristön yhteistyön edistämiseksi ekosysteemityön pyrkimyksenä on ymmärtää, minkälaisista osatekijöistä hyvinvointi koostuu ja miten sitä voitaisiin johtaa monitoimijaisessa toimintaympäristössä, resursoidusti ja hankeajan ylittävällä aikajänteellä

# Ekosysteemityöpajaproessin vaiheet



Pks HYTE-  
toimijakartoitus ja  
mukaan kutsuminen



Toimintamallista ja  
työn tuloksista  
viestiminen

Tutustuminen ja jaetun  
haasteen tunnistaminen

Ke 4.9.2024

HYTE-  
kaupunkiympäristössä  
teeman ja portfolion osa-  
alueiden määrittely

Ke 23.10.2024

Jatkotoimenpiteiden ja  
rahoituksen  
tunnistaminen

Ke 27.11.2024

Yhteistyön luonteesta ja  
jatkosta sopiminen

Ke 29.1.2025



Euroopan unionin  
osarahoittama

innokaupungit



FORUM  
VIRIUM  
HELSINKI



8.10.2024

19

# Työpajasarjan tavoite

## Kaikki muovi kiertää

Ratkaisuja toteuttaa yhdessä useat eri toimijat. He muodostavat Kaikki muovi kiertää -ekosysteemin. Muutostekoja tekevät niitä varten muodostetut ekosysteemit.



Ymmärrä haaste   Määrittele tavoite   Ymmärrä kokonaisuus   **Rakenna ekosysteemi**   Ekosysteemin toiminta



Lähde: Pääkaupunkiseudun Smart & Clean –säätio: Kaikki muovi kiertää



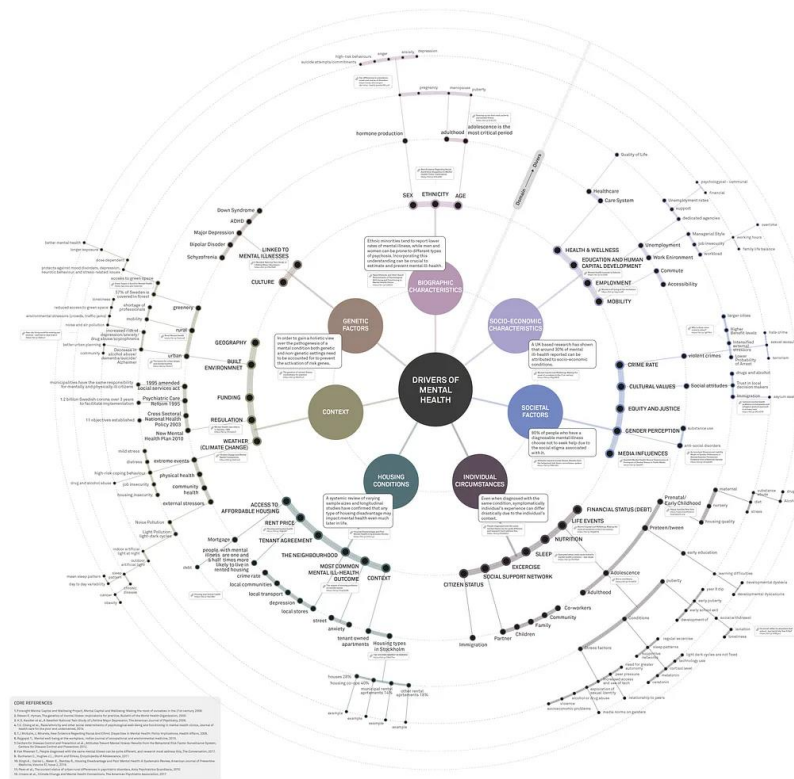
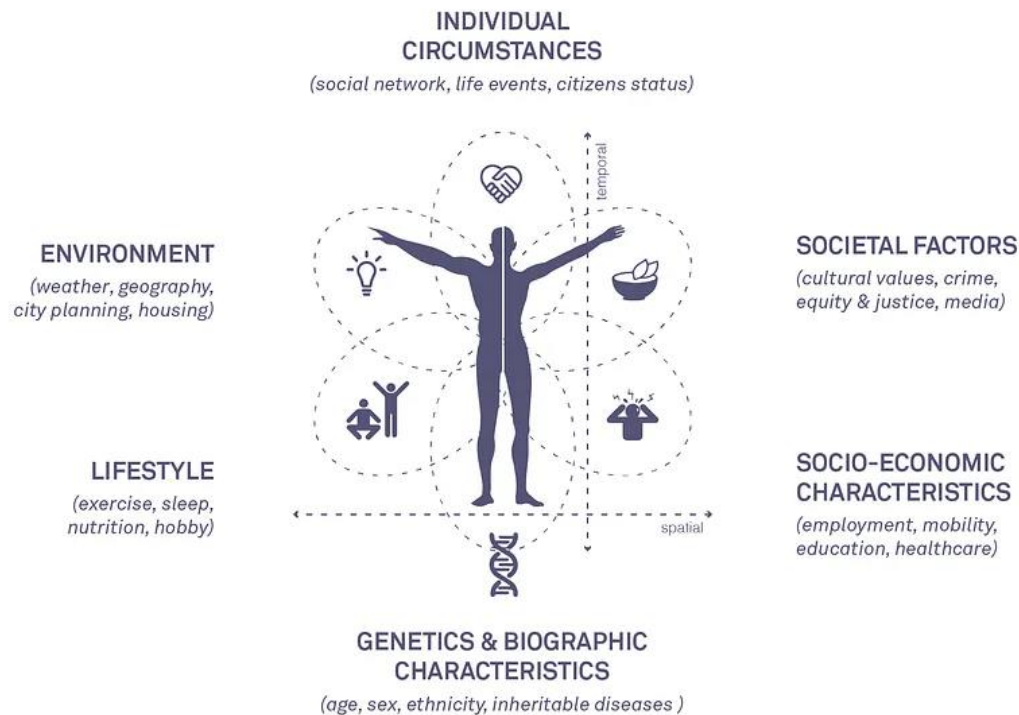
Euroopan unionin osarahoittama

innokaupungit





# Onko hyvinvointi liian kokonaisvaltainen asia johdettavaksi?



Lähde: Dark Matter Labs



Euroopan unionin osarahoittama

innokaupungit

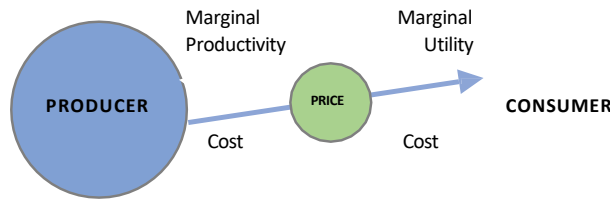


# Palvelujen ja arvon tuottaminen muutoksessa



**1850-1990**  
**VALUE-IN-EXCHANGE**  
*Economic*

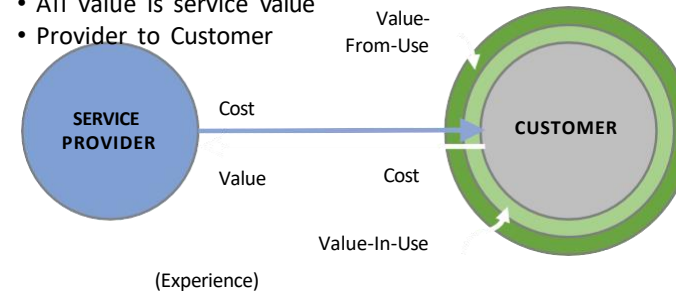
- |  |  |
|--|--|
| <p><b>PERSPECTIVE</b><br/>         Assessed from producer point of view</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Expressed as price or other unit that consumer is willing to pay</li> <li>Economic value / market (margin) value</li> </ul> | <p><b>FEATURES</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Utilitarian</li> <li>One-way</li> <li>Linear</li> <li>Goods-oriented</li> <li>Transactional</li> <li>Single exchange</li> <li>Material</li> <li>Fixed</li> </ul> |
|--|--|



**VALUE EXPRESSION**  
 Price per Unit  
 Utility

**1990-2005**  
**VALUE-IN-USE | VALUE-FROM-USE**  
*Functional / Experiential*

- |  |  |
|--|--|
| <p><b>PERSPECTIVE</b><br/>         Assessed from company's view of customer's experience</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Expressed as function with experience</li> <li>Instrumental rationality / use value</li> <li>All value is service value</li> <li>Provider to Customer</li> </ul> | <p><b>FEATURES</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Functional</li> <li>Experiential</li> <li>Linear / sequential</li> <li>Transactional / Relational</li> <li>Customer-Centric</li> <li>Designed</li> </ul> |
|--|--|



**VALUE EXPRESSION**  
 Outcomes over Cost  
 Satisfaction over Cost  
 Experience Quality

Lähde: Umio / Chris Lawer

**2008-Current**  
**VALUE CO-CREATED IN CONTEXT**  
*Contextual / Adaptive / Sense-Learning*

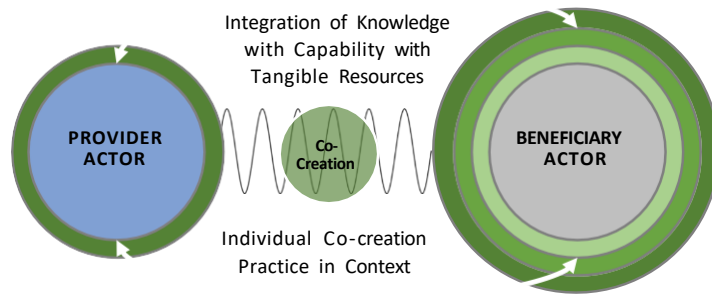
**PERSPECTIVE**

Assessed from co-created provider-beneficiary perspective

- Interactive experience and use value co-created in diverse contexts
- Personal experience, knowledge and capability-oriented

**FEATURES**

- Personal experiential
- Contextual
- Adaptive
- Dyadic yet co-creative
- Non-linear
- Knowledge-based
- Enabled not designed



**VALUE EXPRESSION**

- Personal Experience in Context
- Personal Meaning
- Personal Capability in Context
- Personal Knowledge Created / Shared
- Interaction Quality

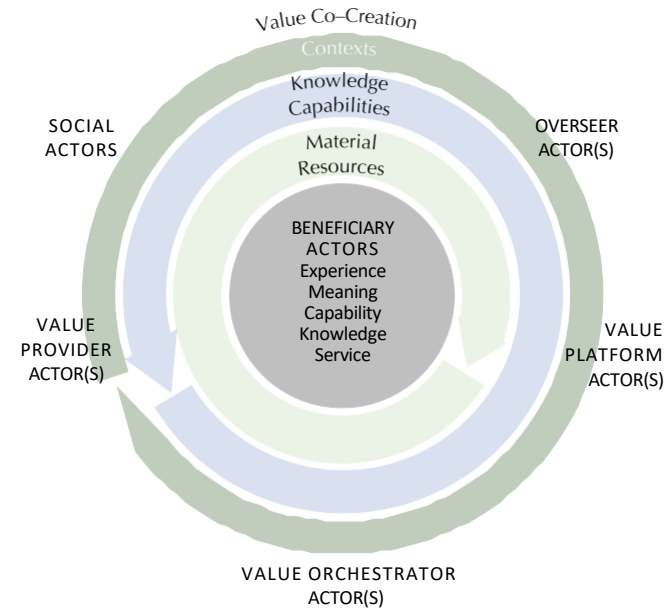
**2015-Future**  
**VALUE-IN-ECOSYSTEM**  
*Ecosystemic / Social / Ecological / Flow*

**PERSPECTIVE**

- Multi-actor, multi-value, multi-practices of co-creation
- Dynamic, emergent
- Non-linear feedback
- Ecosystem of systems
- Mixed ordered-complex-chaos
- Multi-resource integration

**FEATURES**

- Frame by value purpose(s) and situation
- Hierarchy of interactions
- Has universal structure of interaction types
- Multiple practices of co-creation
- Multiple roles and jobs-to-be-done
- High actor and resource diversity
- Enactive / action-centred



**VALUE EXPRESSION**

Exchange, Use and Context Value in balance to means to co-create ecosystem viability

Lähde: Umio / Chris Lawer

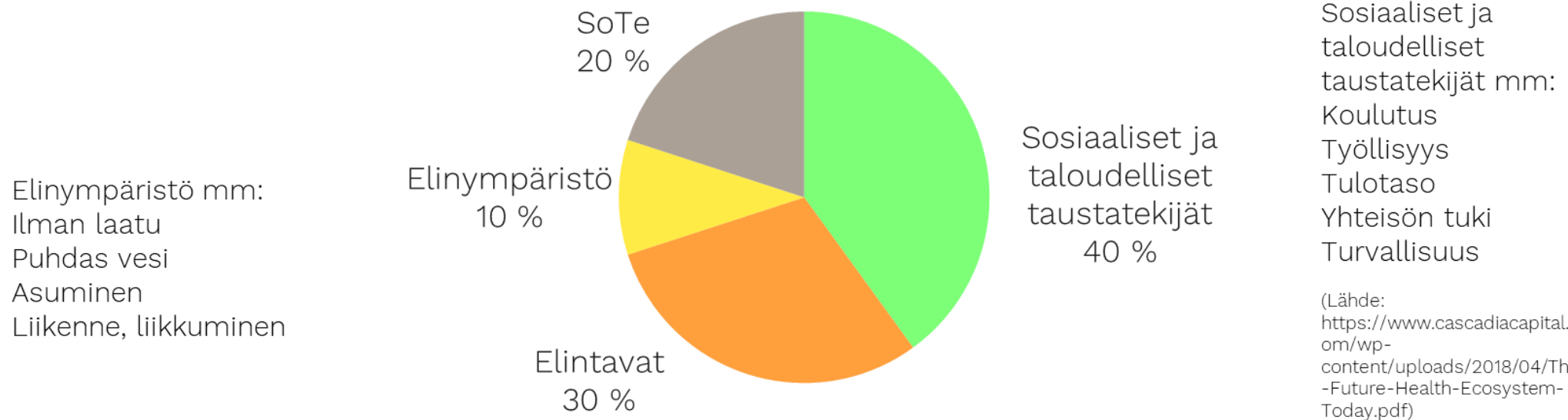


# Kaksi ajatusta kokemukselliseen ekosysteemiseen hyvinvointiin

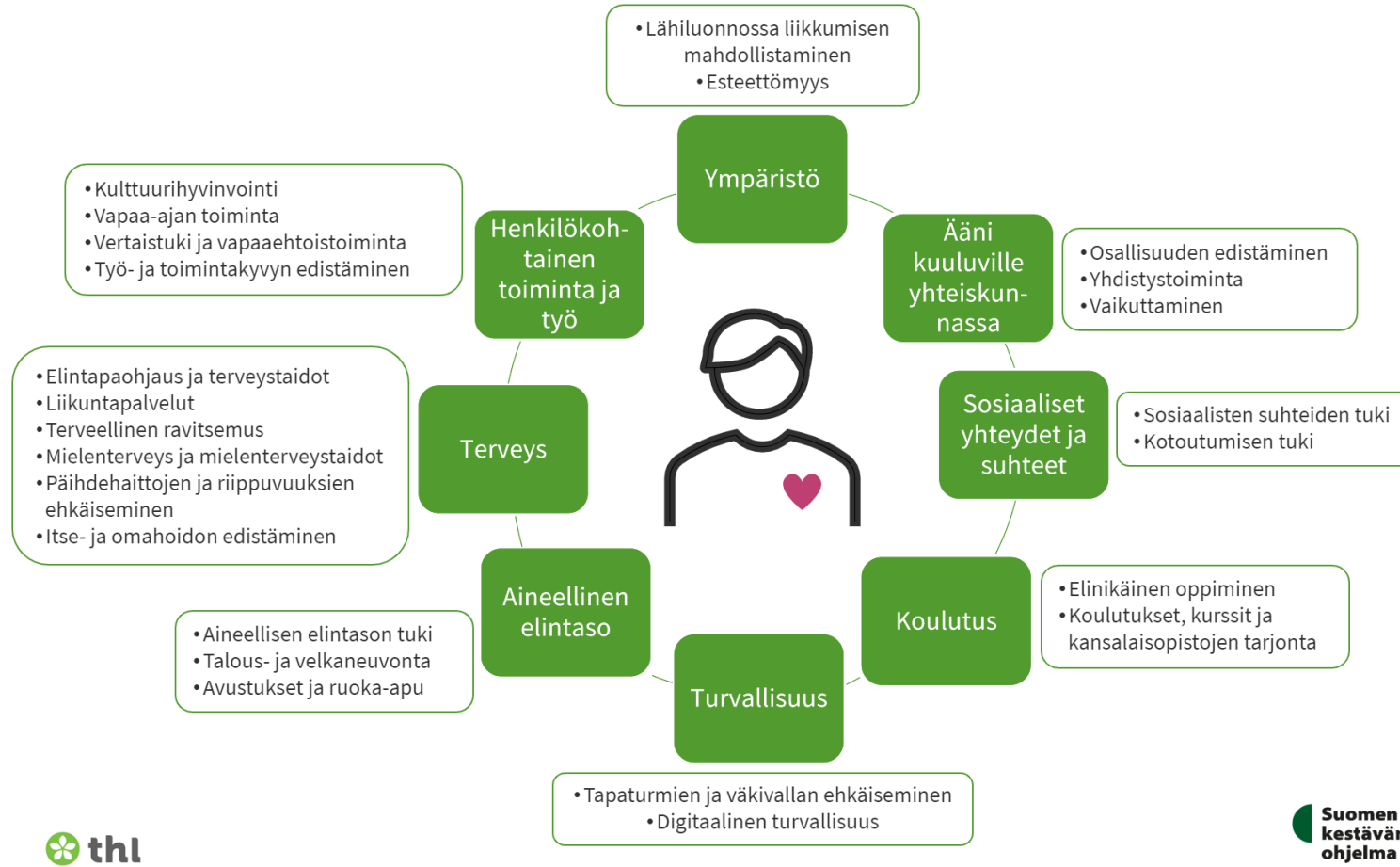
1. Organisaatiokeskeisestä kokemukselliseen, kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin
2. Verkostot ja ekosysteemit hyvinvoinnin tukena

# Sosiaali- ja terveystalouden merkitys on 20% ihmisen hyvinvoinnille

Hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavien tekijöiden osuus



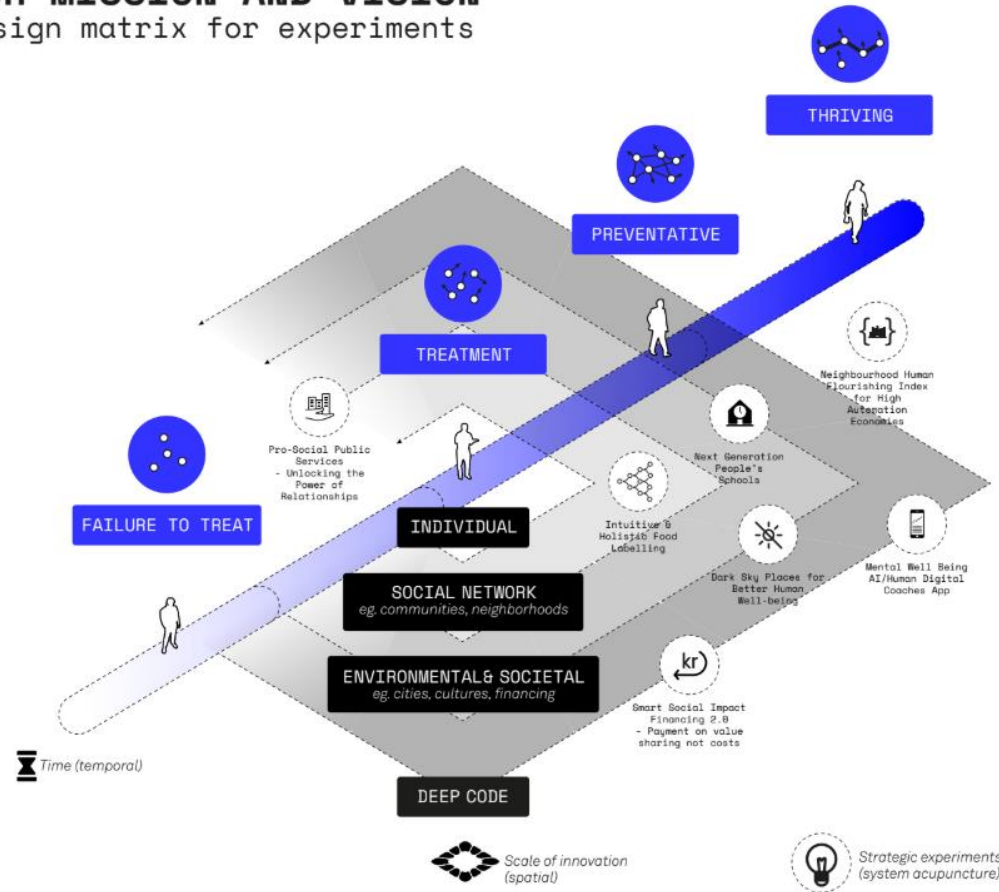
Lähde: Tapani Kauppinen, THL @TapankiKa



Hyvinvoinnin osa-alueet Stiglitzin komission mukaan. Lähde: Hyvinvointia edistävä toiminta helposti löydettäväksi - hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kansallisen palvelukonseptin määrittelyä 06/2023

# OUR MISSION AND VISION

## design matrix for experiments



draft version 2.0 (28.06.19)  
created by Dark Matter

Lähde: Dark Matter Labs

MIND//SHIFT



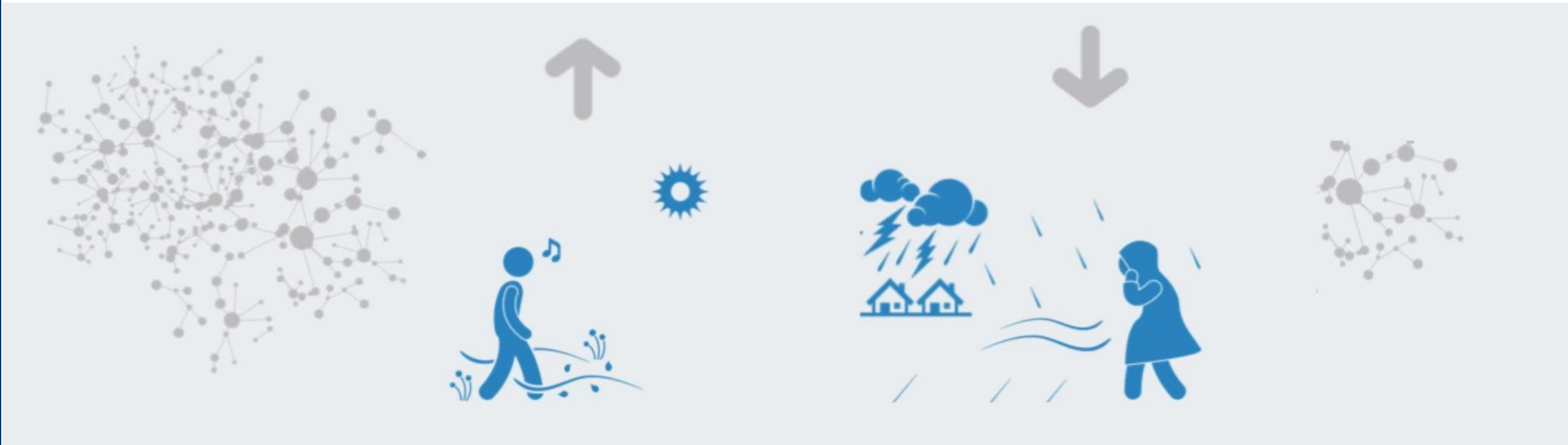
Euroopan unionin osarahoittama

innokaupungit



FORUM VIRIUM HELSINKI





Lähde: Systems Innovation



Euroopan unionin  
osarahoittama

innokaupungit



FORUM  
VIRIUM  
HELSINKI

LAU  
REA





Lähde: Systems Innovation

# Kuinka voimme laajentaa käsitystämme hyvinvoinnista?



Ominaisuus	Kuntalähtöinen hyvinvointi	Kuntalaisen kokemuksellinen ekosysteeminen hyvinvointi
Lähtökohta	Valtion ja kunnan määrittelemä; perustuu hallinnon näkemyksiin	Kuntalaisen henkilökohtainen kokemus ja vuorovaikutus ympäristön kanssa
Keskeiset toimijat	Kunta, terveydenhuolto, koulutus, sosiaalipalvelut	Kuntalainen itse, perhe, sosiaaliset verkostot, paikallinen ympäristö
Painopiste	Lakisääteiset hyvinvointipalvelut, kuten terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut	Yksilön omat kokemukset, elämänlaatu, ja subjektiivinen hyvinvointi
Tavoitteet	Kunnan määrittelemä hyvinvointi: terveys, turvallisuus, elämänlaatu	Yksilön kokema hyvinvointi, merkityksellisyyden tunne, yhteisöllisyys
Osallisuus	Kuntalaiset osallistuvat pääosin palveluiden käyttäjinä	Kuntalaiset osallistuvat aktiivisesti hyvinvointinsa luomiseen ja ylläpitoon
Keskeiset osatekijät	Terveydenhuolto, koulutus, infrastruktuuri, taloudellinen turvallisuus	Sosiaaliset suhteet, emotionaalinen tuki, ympäristön laatu, henkilökohtainen kehitys
Toimintaympäristö	Toimintaympäristönä kunnan tarjoamat palvelut ja rakenteet	Yksilön ja elinympäristön väliset dynaamiset, vuorovaikutukselliset suhteet, jotka synnyttävät hyvinvointia
Hyvinvoinnin tuottaminen	Kunta ylläpitää ja kehittää palveluja ja rakenteita	Yksilön aktiivinen osallistuminen, vuorovaikutus yhteisön ja ympäristön kanssa



# Ollaan yhteyksissä!



Mikael Seppälä  
mikael.seppala@laurea.fi  
Projektipäällikkö ja ekosysteemiasiantuntija  
KauKo – Kaupunkiympäristöt Kokeilualustana  
hyvinvointi-innovaatioille -hanke  
Laurea-ammattikorkeakoulu